

Akademik Birim Araştırma Öncelik Alanları Belgesi

Akademik Birim

Sağlık Bilimleri Fakültesi / Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

A. Öncelikli Alan ile İlgili Gerekçe ve Yetkinlik Analizi

Öncelikli Alanlar

1. Konuşma sesi bozuklukları
2. Ses bozuklukları
3. Akıcı konuşma bozuklukları
4. Serebral Palside Dil, Konuşma, Ses ve Yutma Bozuklukları
5. Total Larenjektomide Koku Rehabilitasyonu
6. Disfonide Telerehabilitasyon Uygulamaları
7. Disfajide Telerehabilitasyon Uygulamaları
8. Yutma bozuklukları
9. Gelişimsel dil bozuklukları
10. Edinilmiş dil bozuklukları
11. Motor konuşma bozuklukları
12. Bilişsel iletişim bozuklukları

Alt Çalışma Konuları

- 1.a. Baş-yüz anomalilerine bağlı konuşma bozuklukları
- 2.a. Pediatrik-Yetişkin ses bozuklukları
- 2.b. Profesyonel ses bozuklukları
- 2.c. Ses fiziolojisi
- 2.ç. Ses analizi
- 2.d. Kepstral analizin disfonik sesleri ayırt etmede kullanımı

- 2.e. Pediatrik-Yetişkin disfonili bireylerde kepstral analizin disfonik sesleri ayırt etmede kullanımı
- 2.f. Trans Kadın ve Erkeklerin Ses değerlendirmesi ve terapi yaklaşımları
- 2.g. Uyum sürecindeki trans+'lar için ses ve iletişim terapisi
- 3.a. Çocukluk çağı akıcı konuşma bozuklukları
- 3.b. Hızlı bozuk konuşma
- 3.c. Kekeme bireylerde mizaç ve duygu düzenleme
- 4. Serebral palside Lee Silverman Ses Tedavisinin yutma ve ses üzerine etkileri
- 8.a. Pediatrik-Yetişkin disfonili bireylerde telerehabilitasyon uygulamaları
- 9.a. Pediatrik-Yetişkin disfajili bireylerde telerehabilitasyon uygulamaları
- 10.a. Yetişkin – pediatrik yutma bozuklukları
- 10.a. Nörojenik dil bozuklukları
- 12.a. Travmatik beyin hasarı
- 12.b. Sağ hemisfer hasarı
- 12.c. Afazi
- 14. Demans

Anahtar Kelimeler

- 1.a. Velofarengeal disfonksiyon, baş-yüz anomalisi,
- 1.b. Artikülasyon
- 2. Ses kısıklığı, ses terapisi, profesyonel ses, pediatrik ses bozuklukları, kepstral, akustik analiz
- 3. Kekemelik, kekemelik şiddeti, mizaç, duygu düzenleme, akıcı konuşma bozuklukları, hızlı bozuk konuşma
- 5. Koku
- 6. Disfoni, telerehabilitasyon, telesağlık

- 7-8. Disfaji, yutma bozukluğu, beslenme bozukluğu, pnömoni, yutma fizyolojisi
10. Travmatik beyin hasarı, sağ hemisfer hasarı, afazi
11. Dizartri, apraksi
12. Alzheimer, demans

WoS Konu Kategorileri

MEDICAL AND LIFE SCIENCES / HEALTH SCIENCES / REHABILITATION, MEDICAL AND LIFE SCIENCES / CLINICAL MEDICINE / AU

MEDICAL AND LIFE SCIENCES / CLINICAL MEDICINE / AUDIOLOGY & SPEECH-LANGUAGE PATHOLOGY

MEDICAL AND LIFE SCIENCES / HEALTH SCIENCES / REHABILITATION

MEDICAL AND LIFE SCIENCES / HEALTH SCIENCES / SOCIAL WORK

İlgili Olduğu Bilim Alanı

Önerilen öncelikli alan ve alt çalışma konularının ilgili olduğu bilim alanı seçilmelidir.

- Tıp-Sağlık Bilimleri*
- Fen Mühendislik Bilimleri*
- Sosyal-Beşeri Bilimler*
- Sanat*

İlgili Olduğu Öncelikli Sektör

Formda belirlenen öncelikli sektörler Onbirinci Kalkınma Planı belgesinde belirlenmiş sektörleri göstermektedir. Önerilen öncelikli alan ve alt çalışma konuları, formda verilen öncelikli sektörler ile ilgili değil ise herhangi bir seçim yapılmamalıdır.

- Kimya*
- İlaç-Tıbbi Cihaz*

Makine Elektrikli Teçhizat

Otomotiv

Elektronik

Raylı Sistem Araçları

Gıda Arzı Güvenliği

Gerekçe

2.a Ses; gürlük, perde, kalite ve değişkenlik parametrelerini kapsayan larinks tarafından üretilen, duyulabilir olan işitsel algısal bir terimdir. Literatürde, her yıl 13 yetişkinde n l'inin ses problemi yaşadığı ve yetişkinler arasında bildirilen veya tanılanan ses bozukluklarının prevalansının yaşla birlikte arttığı raporlandığı için yetişkin ses bozukluklarının incelenmesi önemlidir. Pediatrik popülasyonda ise ses bozukluğu görölme sıklığı epidemiyolojik olarak incelendiğinde bu değer %6-%53,2 arasında belirtilmektedir. Yapılan çalışmalara göre çocukluk çağında görölen en yaygın laringeal patolojiler; vokal nodöl, vokal fold paralizisi, subglotik stenoz ve laringomalazidir. Çocukluk çağı ses bozukluklarında en çok görölen vokal nodöl, sıklıkla disfoninin sebebidir. Pediatrik ses bozuklukları, bir çocuğun sosyal ve entelektüel gelişimini önemli ölçüde etkileyebilir, bu da normal ses gelişim sürecini anlamının önemini vurgular. Bu sebeple pediatrik ve yetişkin popülasyonda ses bozukluklarının incelenmesi önemlidir.

2.b. Ses bozuklukları ve yutma bozukluklarının değerlendirme ve terapisi ile ilgili ürün geliştirilebilir. Bu ürünlerin bir kısmının modifikasyonu ile daha fazla katma değerli ürünler üretilebilir. Bazı terapötik amaçlı kullanılan klinik uygulamaların geliştirilmiş versiyonları ile bazı ürünler daha ulaşılabilir hale getirilebilir.

3.a. Ülkemizde, okulöncesi başta olmak üzere çocukluk çağı kekemeliği olan bireylerin değerlendirilmesi ve terapi uygulamaları, sağlığın en önemli basamağı olan önleme çalışmaları son derece önemlidir. Bu kapsamda, Türkçe diline ve ülkemiz kültürüne özgü yaklaşımlarının geliştirilmesi önemlidir. Özellikle, okulöncesi çağı çocuklarına yönelik değerlendirme ve müdahale araçlarının geliştirilmesi yaygınlaştırılması ile birlikte aile danışmanlık sisteminin kurulması, öğretmen danışmanlık sisteminin kurulması, önleyici çalışmaların yapılması yaşam kalitesinin arttırılması açısından önemlidir. Akıcı konuşma bozukluğu olduğundan

şüphelenilen bireyler, kapsamlı değerlendirme için dil ve konuşma terapistine (DKT) yönlendirilir. Kapsamlı değerlendirme, akıcı konuşma bozukluklarına eşlik ettiği bilinen bileşenlere (örn., duygusal, davranışsal, bilişsel ve diğerleri) odaklanır. Değerlendirme kişiselleştirilir ve kişinin iletişim ortamına dayanır. Değerlendirmenin amacı, akıcı konuşma bozukluğunun varlığını, kapsamını, etkisini ve konuşma terapisinden elde edilecek faydayı belirlemektir (ASHA, 2020).

3.b. Kekemeliğin nedenleri çok faktörlüdür ve ortaya çıkmasına etki ettiği düşünülen bazı genetik ve nörofizyolojik faktörleri içerir. Edinilmiş nörojenik ve psikojenik kekemelik çocuklarda nadir durumlarda ortaya çıkabilir. Kekeleyen her çocuğun, kendine özgü faktörlerin bir sonucu olarak kekemelik geliştirdiği varsayılmaktadır. Kekemeliğin başlangıcı ile ilgili teoriler çok çeşitlidir. Kekemeliğin bir nedeni olarak görülmesi de, çevresel faktörler akıcısızlığı şiddetlendirebilir. Bu faktörler arasında aile dinamikleri, hızlı tempolu yaşam tarzı, stres, kaygı ve çocuğun mizacı yer alabilir (Anderson, Pellowski, Conture ve Kelly, 2003). Kekemelik geliştiren çocukların (grup olarak) utangaçlık, sosyal kaygı veya genel kaygı gibi mizaç özellikleriyle karakterize olmadığı belirtilmektedir (Alm, 2014). Genetik ve nörofizyoloji kekemeliğin altında yatan nedenler ile ilişkili görünürken, çevresel faktörler, mizaç ve konuşma talepleri çocuğun kekemeliğe tepkilerini etkileyebilir.

2-5. Pandemi dönemi ile tele-sağlık/rehabilitasyon uygulamaları Dil ve Konuşma Terapisi alanında daha çok önem kazanmıştır. Trans kadın ve erkeklerin ses rehabilitasyonunda ses terapisi önemli bir yer tutmaktadır. Total larenjektomili bireylerde koku rehabilitasyonu, ülkemizde oldukça az uygulanmaktadır. Ses kalitesinin frekans temelli ölçümler ile güvenilir şekilde belirlenmesi güncel literatürde önemli görülmektedir.

5.b. Ses kişinin kendisini ifade etmek için kullandığı önemli bir araçtır. Ses bozuklukları (yetişkin ve pediatrik) kişiler üzerinde olumsuz duygusal, psikolojik, sosyal ve hatta ekonomik etkilere neden olabilmektedir. Bu nedenle ses bozukluklarının doğasını anlamak, değerlendirmek ve ses bozukluğuna yönelik müdahale geliştirilmesini içeren çalışmalar yapılmalıdır. Ek olarak trans+'var uyum süreçlerinde seslerinde de cinsiyet kimlikleri ile uyumlu olacak şekilde seslerini değiştirmek isteyebilmektedir. Bu konuda yapılacak çalışmalar da trans+'ların yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlayacaktır.

8. Dil ve konuşma terapisi alanı ülkemizde çok yeni gelişen bir alandır. Özellikle alt alanda verdiğimiz yutma bozuklukları, nörojenik dil bozuklukları ve edinilmiş dil bozuklukları

alanlarında çalışan dil ve konuşma terapisti sayısı da oldukça azdır. Bu alanların geliştirilmesi için daha fazla kaynak, eğitim ve istihdam sağlanması önemlidir.

12. Ülkemizde ve dünyada her geçen gün demanslı birey sayısı artmaktadır ve hem bakım verene hem hastaya hem de sağlık ekonomisine olumsuz etkisi olmaktadır. Bu yüzden demans gibi bilişsel iletişim bozukluklarının terapisi erken evreden itibaren verilmeli ki; hastaların prognoz hızı yavaşlatılabilsin yaşam kalitesi artırılabilir.

13. Baş-yüz anomalilerine, fiziksel görünüm bozuklukları birlikte, fiziksel olarak görünmeyen bozukluklar da eşlik etmektedir. Görünmeyen ancak hem bireyin hem de yakın çevresinin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyen, dil ve konuşma bozuklukları, beslenme bozukluklarına yönelik dil ve konuşma terapistleri tarafından yapılmaktadır. Bu kapsamda hem ekip içerisinde yer alan plastik cerrahi, ortodonti, kulak burun boğaz, odyoloji, pedodonti, psikolog başta olmak üzere ilgili sağlık profesyonelleri hem de aile ile işbirliği içerisinde olmak, zamanında gerekli ve doğru müdahalelerin yapılabilmesi açısından son derece önemlidir.

Yetkinlik Analizi / Araştırma Altyapısı

1-3. Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü laboratuvarları, kamera sistemi

1.b. Hacettepe Hastaneleri Nazometre, KBB Fleksible nazoendoskopi

2. Ses bozuklukları ile ilgili çalışmalar, erişkin hastanenin B katında bulunan Dil ve Konuşma Terapisi Ünitesi'nde yapılmaktadır. Kulak Burun Boğaz Bölümü'nden yönlendirilen hastaların değerlendirmeleri ses değerlendirme odasında akustik ve aerodinamik analizler Bilgisayarlı Ses ve Konuşma Laboratuvarı, Phonatory Aerodynamic System donanımları ve Sound Level Meter cihazları ile yapılmaktadır.

5. Sniffin Sticks Koku Testi bölümümüzde mevcuttur.

Yetkinlik Analizi / Araştırma Projeleri

- Türkçe 3 Boyutlu Modelleme Ve Animasyon İçin Vokal Yol Ve Yüz Hareketlerinin Görüntülenmesi (TUBİTAK 1001 Projesi -2021)

- İletişim Bozukluklarının Terapisinde Teknolojinin Kullanımı (BAP- 2017)

- Nörojenik Kökenli Ses ve Konuşma Bozukluklarında Objektif Değerlendirme Yöntemleri ve Terapinin Önemi (BAP -2021)
- Demirci, A. N., Köse, A., Aydınli, F. E., İncebay, Ö., & Yılmaz, T. (2021). Investigating the cepstral acoustic characteristics of voice in healthy children. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 148, 110815.
- Aydınli, F. E., Özcebe, E., & İncebay, Ö. (2019). Use of cepstral analysis for differentiating dysphonic from normal voices in children. *International journal of pediatric otorhinolaryngology*, 116, 107-113.
- AYDINLI, F. E., Özcebe, E., & Gartner-Schmidt, J. (2019). Is the cepstral analysis sensitive enough to detect untrained/trained resonant voice in healthy subjects? A preliminary study. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 6(3), 254-263.
- Taşkın, A., Aydınli, F. E., Başar, K., Özcebe, E., Şimşek, S., & Yılmaz, T. (2020). Investigating Validity and Reliability of the Turkish Version of Transsexual Voice Questionnaire (Male to Female). *Journal of Voice*.
- Yılmaz, T., Özer, F., & Aydınli, F. E. (2021). Laser Reduction Glottoplasty for Voice Feminization: Experience on 28 Patients. *Annals of Otolaryngology, Rhinology & Laryngology*, 0003489421993728.
- Nörojenik Kökenli Ses ve Konuşma Bozukluklarında Objektif Değerlendirme Yöntemleri ve Terapinin Önemi. Proje No: 014 A 401 004-621. Proje Türü: BAB7010

Yetkinlik Analizi / Lisansüstü Tezleri

- Türkçe Konuşan Çocuklarda Kepstral Özelliklerin İncelenmesi , Tilki, Ayşe Nur (Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2020-01-02)
- Trans Kadınlar için Transseksüel Ses Ölçeği Türkçe Versiyonunun Geçerlik ve Güvenirliğinin Araştırılması , Taşkın, Ayşenur (Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2019)
- Trans Kadınların Ses Özelliklerinin Algısal ve Enstrümantal Değerlendirme Yöntemleri ile İncelenmesi , Şimşek, Sinem (Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2020)
- Öğretmen Görüşüne Dayalı Pediatrik Ses Handikap İndeksinin Geliştirilmesi, Geçerlik ve Güvenirliğinin İncelenmesi , Yağcıoğlu, Damlasu (2020)

- Türkçe Konuşan Çocuklarda Fonatuar Aerodinamik Özelliklerin Belirlenmesi, İncebay Önal , (Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2018)"
- Total larenjektomili bireylerin koku fonksiyonlarının değerlendirilmesi, 2018, YL tez öğrencisi Rıdvan Başaran.
- Konkomitant kemoradyoterapi ile tedavi edilen baş-boyun kanseri hastalarında radyoterapi yoğunluğunun yutma ve çiğneme yapıları üzerine etkisinin araştırılması, 2020 Dr. Tez Öğrencisi Aydan Baştuğ Dumbak
- Serebral Palsili Çocuklarda Lee Silverman Ses Tedavisi'nin (LSVT LOUD) Ses, Konuşma, Beslenme ve Yutma Üzerine Etkilerinin İncelenmesi -YL öğrencisi Hümeysra Özözgür.
- Myastenia Gravis'de Velofaringeal Fonksiyonun Araştırılması (2015) Aydan Baştuğ
- Okul Çağı Kekeme Olan Çocukların Mizaç Özellikleri (2022) Kübra Miraloğlu
- Gelişimsel kekemelik ve mizaç: kekeleyen, tipik gelişim gösteren ve kekemeliği kendiliğinden iyileşen çocukların mizaç özelliklerinin karşılaştırılması
- Alzheimerlı Bireylerde Hastalığın Evresine Göre Yutma Fonksiyonlarının ve Ses Analiz Bulgularının Değerlendirilmesi, Yaşam Kalitesi ile İlişkilerinin Araştırılması
- Alzheimerlı Bireylerde Bilişsel İletişim Bozukluğuna Yönelik Mobil Uyumlu Yazılımın Geliştirilmesi
 - Konuşma Sırasında Farklı Ses Üretimlerinde Gerçekleşen Velofaringeal Bölge Hareketinin Manyetik Rezonans Görüntüleme Yoluyla İncelenmesi (2022) Kübra İnan
 - Ebeveyn konuşma hızının kekemeliği olan çocuğun kekemelik şiddeti ve konuşma hızı üzerine etkisi (2022) Ecem Nur Demirsoy
 - Türkçe konuşan 5-8 yaş arası kekemeliği olan çocukların pragmatik dil becerilerinin araştırılması (2021) Deniz Asal
 - Kekeme çocuklarda fonolojik bellek ve görsel-mekansal bellek değerlendirmesi (2018) Merve Kahramaner
 - Yetişkinlerde emosyonel prozodi algısı ve üretiminin değerlendirilmesi (2017) Ayşe Ertürk
 - Akıcı konuşma bozukluğu olan çocukların davranış değerlendirmesi ve ebeveynlerinin kaygı düzeylerinin incelenmesi (2016) Tuğçe Karahan
 - Velofaringeal yetmezlikte posterior faringeal duvar augmentasyonunun konuşma üzerine etkisinin incelenmesi (2016) Çağla Dinsever

- Türkçe konuşan okul çağı çocuklarında ses çıkış zamanlarının değerlendirilmesi (2015) İsa Tuncay Batuk
- Türkçe konuşan kekeme olan ve olmayan okul öncesi çocuklarda sözcük türüne göre konuşma akıcılığının araştırılması (2012) Şule Harman
- Türkçe fonemlerin ünlü ünsüz kombinasyonlarında nazalite değerlendirmesi (2010) Elif Tuğba Saraç
- Afazili bireylerde adlandırma becerisini iyileştirmeye yönelik mobil ekipman uyumlu yazılımın geliştirilmesi(2019)
- Orta çocukluk çağı kekemeliği olan çocukların bireysel değişkenlerinin yoğunlaştırılmış grup terapisine entegrasyonu (2018) İlkem Kara
- Yarık damağı olan çocuklarda velofarengal fonksiyonun konuşmanın temporal özellikleri açısından değerlendirilmesi (2016) Hilal Burcu Özkan

Yetkinlik Analizi / Yayınlar ve Atıflar

- Demirci, A. N., Köse, A., Aydınli, F. E., İncebay, Ö.,& Yilmaz, T. (2021). Investigating the cepstral acoustic characteristics of voice in healthy children. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 148, 110815.
- Taşkin, A., Aydınli, F. E., Başar, K., Özcebe, E., Şimşek, S., & Yilmaz, T. (2020). Investigating Validity and Reliability of the Turkish Version of Transsexual Voice Questionnaire (Male to Female). *Journal of Voice*.
- Yağcıoğlu, D., Aydınli, F. E., Aslan, G., Kirazlı, M. Ç., Köse, A., Doğan, N., ... & Özcebe, E. (2021). Development, Validation, and Reliability of the Teacher-Reported Pediatric Voice Handicap Index. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 1-19.
- İncebay, Ö., Köse, A., Aydınli, F. E., & Özcebe, E. (2020). The effects of age and gender on laryngeal aerodynamics in the children population. *Journal of Voice*, 34(2), 300-e27.
- Kara, İ., Dumbak, A. B., & Kayıkcı, M. E. K. (2021). Perceptions Regarding the Academic and Cognitive Performance of Individuals With Cleft Lip and/or Palate. *The Cleft Palate-Craniofacial Journal*, 1055665621995308.
- Aydınli, F. E., & Dumbak, A. B. (2019). The Effects of Lee-Silverman Voice Treatment on Voice and Swallowing Functions in a Case with Bilateral Striopallidodentate Calcinosi. *Neurology India*, 67(6), 1522.

- Özcebe, E., Aydınli, F. E., Tiğrak, T. K., İncebay, Ö., & Yilmaz, T. (2019). Reliability and validity of the Turkish version of the Consensus Auditory-Perceptual Evaluation of Voice (CAPE-V). *Journal of voice*, 33(3), 382-e1.
- Aydınli, F. E., Özcebe, E., & İncebay, Ö. (2019). Use of cepstral analysis for differentiating dysphonic from normal voices in children. *International journal of pediatric otorhinolaryngology*, 116, 107-113.
 - Özkan Hilal Burcu, Kulak Kayıkcı Maviş Emel, Günaydın Rıza Önder, Özgür Fatma Figen (2021). Comparing The Temporal Aspects Of Velopharyngeal Closure İn Children With And Without Cleft Palate. *Folia Phoniatria Et Logopaedica*, Doi: 10.1159/000517296 (Yayın No: 7345807)
 - Kara Murat, Çalış Mert, Kara İlkem, Kulak Kayıkcı Maviş Emel, Günaydın Rıza Önder, Özgür Fatma Figen (2021). Comparison Of Speech Outcomes Using Type 2b İntravelar Veloplasty Or Furlow Double-Opposing Z Plasty For Soft Palate Repair Of Patients With Unilateral Cleft Lip And Palate. *Journal Of Cranio-Maxillofacial Surgery*, 49, 215-222., Doi: 10.1016/J.Jcms.2021.01.003 (Yayın No: 7104333)
 - Kara İlkem, Baştuğ Dumbak Aydan, Kulak Kayıkcı Maviş Emel (2021). Perceptions Regarding The Academic And Cognitive Performance Of Individuals With Cleft Lip And/Or Palate. *The Cleft Palate-Craniofacial Journal*, 59, 3, Doi: 10.1177/1055665621995308 (Yayın No: 4.
 - Kara Murat, Çalış Mert, Kara İlkem, İncebay Önal, Kulak Kayıkcı Maviş Emel, Günaydın Rıza Önder, Özgür Fatma Figen (2020). Does Early Cleft Palate Repair Make Difference? Comparative Evaluation Of The Speech Outcomes Using Objective Parameters. *Journal Of Cranio-Maxillofacial Surgery*, 48(11), 1057-1065., Doi: 10.1016/J.Jcms.2020.09.003 (Yayın No: 6711609)
 - Batuk İsa Tuncay, Kulak Kayıkcı Maviş Emel (2020). Evaluation Of The Voice Onset Time İn Turkish-Speaking Schoolchildren. *International Journal Of Pediatric Otorhinolaryngology*, 137, 110243 (Yayın No: 6683425)
 - Kulak Kayıkcı Maviş Emel, Bacık Tıranc Şadiye, Çalış Mert, Özgür Fatma Figen, Günaydın Rıza Önder (2018). Submucous Cleft Palate: From Diagnosis To Management. *Turkish Journal Of Medical Sciences*, 48(6), 1239-1246., Doi: 10.3906/Sag-1806-105 (Yayın No: 4533498)

- Çalış Mert,Üstün Galip Gencay,Öztürk Mehtap ,Günaydın Rıza Önder,Kulak Kayıkcı Maviş Emel,Özgür Fatma Figen (2018). Comparison Of The Speech Results After Correction Of Submucous Cleft Palate With Furlow Palatoplasty And Pharyngeal Flap Combined With Intravelar Veloplasty. *Journal Of Craniofacial Surgery*, 29(1), 100-103., Doi: 10.1097/Scs.0000000000003408 (Yayın No: 3512818)
- Atik Ezgi,Esen Aydın Fatma,Kulak Kayıkcı Maviş Emel,Ciğer Semra (2017). Comparing The Effects Of Essix And Hawley Retainers On The Acoustics Of Speech. *The European Journal Of Orthodontics*, 39(4), 440-445., Doi: 10.1093/Ejo/Cjw050 (Yayın No: 2857956)
- Dinsever Eliküçük Çağla,Kulak Kayıkcı Maviş Emel,Esen Aydın Fatma,Çalış Mert,Özgür Fatma Figen,Öztürk Mehtap,Günaydın Rıza Önder (2017). Investigation Of The Speech Results Of Posterior Pharyngeal Wall Augmentation With Fat Grafting For Treatment Of Velopharyngeal Insufficiency. *Journal Of Cranio-Maxillofacial Surgery*, 45(6), 891-896., Doi: 10.1016/J.Jcms.2017.02.024 (Yayın No: 3878154)
- Ekin Ömer,Çalış Mert,Kulak Kayıkcı Maviş Emel,Öztürk Mehtap,Günaydın Rıza Önder,Özgür Fatma Figen (2017). Modified Superior Based Pharyngeal Flap Is Effective İn Treatment Of Velopharyngeal Insufficiency Regardless Of The Preoperative Closure Pattern. *Journal Of Craniofacial Surgery*, 28(2), 413-417., Doi: 10.1097/Scs.0000000000003328 (Yayın No: 3051095)
- Kuşcu Oğuz,Günaydın Rıza Önder,Ergün Onur,İcen Mehtap,Kulak Kayıkcı Maviş Emel,Yılmaz Taner,Özgür Fatma Figen,Akyol Mehmet Umut (2015). The Effect Of Early Routine Grommet İnsertion On Management Of Otitis Media With Effusion İn Children With Cleft Palate. *Journal Of Cranio-Maxillofacial Surgery*, 43(10), 2112-2115., Doi: 10.1016/J.Jcms.2015.09.008 (Yayın No: 1867569)
- Mert Calis,Omer Ekin,Kulak Kayıkcı Maviş Emel,Mehtap İcen,Nilda Suslu,Özgür Fatma Figen (2014). Does Contribution Of Extended Vomer Flap To Palatoplasty Affects Speech Results. *The Journal Of Craniofacial Surgery*, 25(6), 1980-1984., Doi: 10.1097/Scs.0000000000001030 (Yayın No: 1868266)
- Piştav Akmeşe Pelin, Kulak Kayıkcı Mavis Emel, Ataş Ahmet (2012). Acoustic Characteristics Of Turkish Speaking Children Ages Between 4 And 11 Years Old. *The Journal Of International Advanced Otology*, 8(3), 399-406. (Yayın No: 351716)

- Kulak Kayıkcı Maviş Emel,Akan Seden,Semra Ciğer,Soner Özkan (2012). Effects Of Hawley Retainers On Consonants And Formant Frequencies Of Vowels. Angle Orthodontist, 82(1), 14-21. (Yayın No: 196123)
- Saraç Elif Tuğba,Kulak Kayıkcı Maviş Emel,Özkan Soner (2011). Nasality Evaluation Of Turkish Phonemes İn Vowel Consonant Combinations. İnternational Journal Of Pediatric Otorhinolaryngology, 0(75), 894-898. (Yayın No: 196188)
- Tumanova Victoria,Zebrowski Patricia,Rebecca Throneburg,Kulak Kayıkcı Maviş Emel (2011). Articulation Rate And İts Relationship To Disfluency Type Duration And Temperament İn Preschool Children Who Stutter. Journal Of Communication Disorders, 44(0), 116-129. (Yayın No: 196168)
- 20.
- İşeri E, İbiloğlu A, Aydil Utku, Gündüz Bülent, Kayıkcı Mavis Emel (2011). Stuttering After Adenotonsillectomy And Ventilation Tube İnsertion. J Otolarygol Head Neck Surg , 40(6), 51-53. (Yayın No: 351672)
- Saraç Elif Tuğba, Kulak Kayıkcı Maviş Emel, Özkan Soner (2011). Nasality Evaluation Of Turkish Phonemes İn Vowel-Consonant Combinations. International Journal Of Pediatric Otorhinolaryngology, 75, Doi: 10.1016/J.İjporl.2011.03.031 (Yayın No: 6899210)
- Maviş Emel Kulak Kayıkcı, Erol Belgin (2010). Okul Çağı Kekeme Türk Çocuklarının Kekemelik Bulguları. Türk Pediatri Arşivi, 0(45), 141-143. (Yayın No: 196211)

B. Öncelikli Alan ile İlgili Planlanan Araştırma Faaliyetleri

Araştırma Projesi Konuları

2.a. Ses bozukluklarının terapisinde kullanılmak üzere ürün geliştirme

2.b. Kepstral Analizin Disfonik Sesleri Ayırt Etmede Kullanımı

2.c. Trans Kadın ve Erkeklerin Ses Kalitelerindeki Değişimi Belirleyen Faktörlerin İncelenmesi

4. Serebral Palside Dil, Konuşma, Ses ve Yutma Bozukluklarına Yönelik Terapi Yaklaşımları

5. Total Larenjektomide Koku Rehabilitasyonu Uygulamaları
6. Disfonide Telerehabilitasyon Uygulamaları
7. Disfajide Telerehabilitasyon Uygulamaları
- 8.a. Yutma bozukluğu olan hastalarda asenkron online terapi uygulamasının geliştirilmesi ve etkililiğinin araştırılması
- 8.b. Yutma bozukluklarının terapisinde kullanılmak üzere ürün geliştirme
- 8.c. Beslenme bozukluklarının terapisinde kullanılmak üzere biberon geliştirme
- 10.a. Kronik afazi hastalarında grup terapisi uygulamaları, iletişim partnerinin grup terapilerine katılımının etkisi
- 10.b. Afazi değerlendirmesine yönelik kapsamlı protokollerin geliştirilmesi
- 10.c. Parkinson hastalarında online ve yüz yüze grup konuşma terapilerinin karşılaştırılması
- 11a. Kekemeliği olan çocuklara yönelik değerlendirme ve müdahale araçlarının geliştirilmesi-yaygınlaştırılması.
- 11b. Kekemeliği olan çocukların ailelerine yönelik danışmanlık sisteminin kurulması,
- 11c. Kekemeliği olan çocukların Öğretmenlerine yönelik danışmanlık sisteminin kurulması,
- 11d. Kekemeliğe yönelik önleyici çalışmaların yapılması
- 12a. Baş-yüz anomalilerinde dil ve konuşma değerlendirilmesi ve müdahalelerine yönelik araştırmaların yapılması
- 12b. Baş-yüz anomalilerinde dil ve konuşma terapisi ile birlikte multi/transdisipliner çalışmaların yapılması
- 12c. Baş-yüz anomalilerinde beslenme süreçlerinin kolaylaştırılması için yöntemlerin geliştirilmesi

Ar-Ge Niteliği

- Temel Araştırma*
- Uygulamalı Araştırma*
- DeneySEL Geliştirme*

Önemi

- Pandemi koşullarında uygulanabilecek online dil ve konuşma terapisi uygulamalarının uygulanabilirliğini ve etkililiğini incelemek
- Ülkede dil ve konuşma terapistlerinin sayısının az olması nedeniyle terapiye ulaşmakta sorun yaşayan hastaların uzaktan terapilere ulaşabilmesini sağlamak, terapistleri bu konuda güçlendirmek
- Türkçe dilinde kullanılan yetersiz olan değerlendirme yöntemlerini arttırmak ve geliştirmek
- Geliştirilecek ürünler ulusal boyutta dışa bağımlı olmayı azaltacaktır. Uluslararası piyasada rekabet edebilecek katma değerli ürünler üretilmesi hedeflenmektedir.
 - Fiziksel olarak görünmeyen dil, konuşma, ses, yutma, bilişsel fonksiyonlar ile ilgili farkındalığın sağlık profesyonelleri arasında ve toplum içerisinde artırılması ile erken tanı ve müdahale yöntemleri ile bireyin ve ailesinin yaşam kalitesinin artırılması, akademik-sosyal becerilerin iyileştirilmesi için fırsat yaratılması

Amaç ve Hedefler

- Daha fazla hastanın dil ve konuşma terapisine ulaşmasını sağlamak
- Geliştirilen uygulamaların hastalar üzerinde etkililiğinin gösterilmesi
- Total larenjektomili bireylerin yaşam kalitelerinin yükseltilmesi
- Dil ve Konuşma Terapisi alt alanlarından ses bozukluklarında teleterapi uygulamalarının etkinliğinin belirlenmesi ve yaygınlaştırılması
- Dil ve Konuşma Terapisi alt alanlarından yutma bozukluklarında teleterapi uygulamalarının etkinliğinin belirlenmesi ve yaygınlaştırılması
- Ses Bozukluklarının erken tanınması
- Dil ve Konuşma bozuklukları alanında önleyici ve destekleyici faaliyetlerin yapılması

Yaygın Etki

- Total larenjektomili bireylerin yaşam kalitelerinin yükseltilmesi sağlanır.
- Dil ve Konuşma Terapisi alt alanlarından ses bozukluklarında teleterapi uygulamalarının etkinliğinin belirlenmesi ve yaygınlaştırılması sağlanır.

- Dil ve Konuşma Terapisi alt alanlarından yutma bozukluklarında teleterapi uygulamalarının etkinliğinin belirlenmesi ve yaygınlaştırılması sağlanır.
- Ses Bozukluklarının erken tanınmasına olanak sağlar.
- İnsanların yutma bozukluğu, edinilmiş dil bozukluğu ve nörojenik konuşma bozukluğu hakkında farkındalıklarını arttırmak
- Dil ve konuşma terapistlerinin kullanabileceği online materyaller geliştirmek
- Akademik olarak ülkemizi ve üniversitemizi dünya üniversiteleri arasında daha üst sıralara taşımak.
- Ekonomik olarak dışa bağımlılığı azaltmak
- Toplumsal olarak daha erişilebilir sağlık hizmeti sunmak
- Hastaların sağlık ekonomisindeki yüklerinin azaltılması
- Hasta ve bakım verenlerin yaşam kalitelerinin artırılması
- Sağlık alanlarının farkındalığının artırılması, erken dönemde dil ve konuşma terapisi bölümüne yönlendirilmesi, uygun değerlendirme ve müdahale yaklaşımlarının uygulanması. bu yöntemlerin, lisans ve lisansüstü eğitimlerde kullanılması

Çıktılar/Başarı Göstergeleri

1 TÜBİTAK

1 BAP

8 Proje ve tezlerden üretilen araştırma makaleleri

25 Araştırma makalesi

1 Patent-Faydalı Model

Proje Destek Başvuru Planı

Üniversite BAP Koordinasyon Birimi

TÜBİTAK

Avrupa Birliği

Özel Sektör

Diğer

C. Öncelikli Alanlardan Sorumlu ve İlgili Birimler/Kurumlar

Sorumlu Akademik Birim

Dil ve Konuşma Terapisi

İş birliği Yapılacak Birimler

Kulak Burun Boğaz

Plastik-rekonstrüktif Cerrahi

Radyoloji

Mühendislik

Pediyatri

Pediyatrik nöroloji

Nöroloji

Nöroşirurji

Psikiyatri

Çocuk Ruh Sağlığı

Beslenme ve Diyetetik

Disfaji ve disfoniyle ilgilenen diğer dahili ve cerrahi birimler

İlgili Kurumlar

Hacettepe Üniversitesi

Ülkemizdeki devlet hastanelerinin KBB ve Nöroloji Bölümleri

TÜBİTAK

İş birliği kurulduğu takdirde uluslararası kurumlar

Sağlık Bilimleri Fakültesi

Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Akademik Kadro

Adı	Soyadı	Ünvanı
▪ Maviş Emel	Kulak Kayıkcı	Prof. Dr.
▪ Fatma	Esen Aydınli	Doç. Dr.
▪ Ayşen	Köse	Dr. Öğrt. Üyesi
▪ Meltem Çiğdem	Kirazlı	Dr. Öğrt. Üyesi
▪ Ayşın	Noyan Erbaş	Dr. Öğrt. Üyesi
▪ Aydan	Baştuğ Dumbak	Öğretim Görevlisi
▪ Tuğçe	Karahan Tığrak	Öğretim Görevlisi
▪ Hazel Zeynep	Kurada	Arş. Gör. Dr.
▪ Önal	İncebay	Arş. Gör. Dr.
▪ Mümine Merve	Parlak	Arş. Gör.Uzm.
▪ Merve	Dilbaz Gürsoy	Arş. Gör.Uzm.
▪ Ayşenur	Demirci	Arş. Gör.Uzm.
▪ Damlasu	Yağcıoğlu	Arş. Gör.Uzm.
▪ Buse	Çetinkaya	Arş. Gör.Uzm.
▪ Kübra	Miraloğlu	Arş. Gör.Uzm.
▪ Ferit	Uzun	Arş. Gör.

Araştırma Öncelik Alanları

- Konuşma sesi bozuklukları
- Ses bozuklukları
- Akıcı konuşma bozuklukları
- Serebral Palside Dil, Konuşma, Ses ve Yutma Bozuklukları
- Total Larenjektomide Koku Rehabilitasyonu
- Disfonide Telerehabilitasyon Uygulamaları
- Disfajide Telerehabilitasyon Uygulamaları
- Yutma bozuklukları
- Gelişimsel dil bozuklukları
- Edinilmiş dil bozuklukları
- Motor konuşma bozuklukları
- Bilişsel iletişim bozuklukları

Alt Çalışma Konuları

- 1.a. Baş-yüz anomalilerine bağlı konuşma bozuklukları
- 2.a. Pediatrik-Yetişkin ses bozuklukları
- 2.b. Profesyonel ses bozuklukları
- 2.c. Ses fiziolojisi
- 2.ç. Ses analizi
- 2.d. Kepstral analizin disfonik sesleri ayırt etmede kullanımı
- 2.e. Pediatrik-Yetişkin disfonili bireylerde kepstral analizin disfonik sesleri ayırt etmede kullanımı
- 2.f. Trans Kadın ve Erkeklerin Ses değerlendirmesi ve terapi yaklaşımları
- 2.g. Uyum sürecindeki trans bireyler için ses ve iletişim terapisi
- 3.a. Çocukluk çağı akıcı konuşma bozuklukları
- 3.b. Hızlı bozuk konuşma
- 3.c. Kekeme bireylerde mizaç ve duygu düzenleme
- 4. Serebral palside Lee Silverman Ses Tedavisinin yutma ve ses üzerine etkileri
- 8.a. Pediatrik-Yetişkin disfonili bireylerde telerehabilitasyon uygulamaları
- 9.a. Pediatrik-Yetişkin disfajili bireylerde telerehabilitasyon uygulamaları
- 10.a. Yetişkin – pediatrik yutma bozuklukları
- 10.a. Nörojenik dil bozuklukları
- 12.a. Travmatik beyin hasarı
- 12.b. Sağ hemisfer hasarı
- 12.c. Afazi
- 14. Demans

Anahtar Kelimeler

- Velofarengeal disfonksiyon, baş-yüz anomalisi,
- Artikülasyon
- Ses kısıklığı, ses terapisi, profesyonel ses, pediatrik ses bozuklukları, kepstral, akustik analiz
- Kekemelik, kekemelik şiddeti, mizaç, duygu düzenleme, akıcı konuşma bozuklukları, hızlı bozuk konuşma
- Koku
- Disfoni, telerehabilitasyon, telesağlık
- Disfaji, yutma bozukluğu, beslenme bozukluğu, pnömoni, yutma fiziyojisi

- Travmatik beyin hasarı, sağ hemisfer hasarı, afazi
- Dizatri, apraksi
- Alzheimer, demans

Önemi ve Gerekçesi

Ses; gürlük, perde, kalite ve değişkenlik parametrelerini kapsayan larinks tarafından üretilen, duyulabilir olan işitsel algısal bir terimdir. Literatürde, her yıl 13 yetişkinden 1'inin ses problemi yaşadığı ve yetişkinler arasında bildirilen veya tanılanan ses bozukluklarının prevalansının yaşla birlikte arttığı raporlandığı için yetişkin ses bozukluklarının incelenmesi önemlidir. Pediatrik popülasyonda ise ses bozukluğu görülme sıklığı epidemiyolojik olarak incelendiğinde bu değer %6-%53,2 arasında belirtilmektedir. Yapılan çalışmalara göre çocukluk çağında görülen en yaygın laringeal patolojiler; vokal nodül, vokal fold paralizisi, subglotik stenoz ve laringomalazidir. Çocukluk çağı ses bozukluklarında en çok görülen vokal nodül, sıklıkla disfoninin sebebidir. Pediatrik ses bozuklukları, bir çocuğun sosyal ve entelektüel gelişimini önemli ölçüde etkileyebilir, bu da normal ses gelişim sürecini anlamının önemini vurgular. Bu sebeple pediatrik ve yetişkin popülasyonda ses bozukluklarının incelenmesi önemlidir.

Ses bozuklukları ve yutma bozukluklarının değerlendirme ve terapisi ile ilgili ürün geliştirilebilir. Bu ürünlerin bir kısmının modifikasyonu ile daha fazla katma değerli ürünler üretilebilir. Bazı terapötik amaçlı kullanılan klinik uygulamaların geliştirilmiş versiyonları ile bazı ürünler daha ulaşılabilir hale getirilebilir.

Baş-yüz anomalilerine, fiziksel görünüm bozuklukları birlikte, fiziksel olarak görünmeyen bozukluklar da eşlik etmektedir. Görünmeyen ancak hem bireyin hem de yakın çevresinin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyen, dil ve konuşma bozuklukları, beslenme bozukluklarına yönelik dil ve konuşma terapistleri tarafından yapılmaktadır. Bu kapsamda hem ekip içerisinde yer alan plastik cerrahi, ortodonti, kulak burun boğaz, odyoloji, pedodonti, psikolog başta olmak üzere ilgili sağlık profesyoneller hem de aile ile işbirliği içerisinde olmak, zamanında gerekli ve doğru müdahalelerin yapılabilmesi açısından son derece önemlidir.

Ülkemizde, okulöncesi başta olmak üzere çocukluk çağı kekemeliği olan bireylerin değerlendirilmesi ve terapi uygulamaları, sağlığın en önemli basamağı olan önleme çalışmaları son derece önemlidir. Bu kapsamda, Türkçe diline ve ülkemiz kültürüne özgü yaklaşımlarının geliştirilmesi önemlidir. Özellikle, okulöncesi çağı çocuklarına yönelik değerlendirme ve müdahale araçlarının geliştirilmesi yaygınlaştırılması ile birlikte aile danışmanlık sisteminin

kurulması, öğretmen danışmanlık sisteminin kurulması, önleyici çalışmaların yapılması yaşam kalitesinin artırılması açısından önemlidir. Akıcı konuşma bozukluğu olduğundan şüphelenilen bireyler, kapsamlı değerlendirme için dil ve konuşma terapistine (DKT) yönlendirilir. Kapsamlı değerlendirme, akıcı konuşma bozukluklarına eşlik ettiği bilinen bileşenlere (örn., duygusal, davranışsal, bilişsel ve diğerleri) odaklanır. Değerlendirme kişiselleştirilir ve kişinin iletişim ortamına dayanır. Değerlendirmenin amacı, akıcı konuşma bozukluğunun varlığını, kapsamını, etkisini ve konuşma terapisinden elde edilecek faydayı belirlemektir (ASHA, 2020).

Kekemeliğin nedenleri çok faktörlüdür ve ortaya çıkmasına etki ettiği düşünülen bazı genetik ve nörofizyolojik faktörleri içerir. Edinilmiş nörojenik ve psikojenik kekemelik çocuklarda nadir durumlarda ortaya çıkabilir. Kekeleyen her çocuğun, kendine özgü faktörlerin bir sonucu olarak kekemelik geliştirdiği varsayılmaktadır. Kekemeliğin başlangıcı ile ilgili teoriler çok çeşitlidir. Kekemeliğin bir nedeni olarak görülmesi de, çevresel faktörler akıcısızlığı şiddetlendirebilir. Bu faktörler arasında aile dinamikleri, hızlı tempolu yaşam tarzı, stres, kaygı ve çocuğun mizacı yer alabilir (Anderson, Pellowski, Conture ve Kelly, 2003). Kekemelik geliştiren çocukların (grup olarak) utangaçlık, sosyal kaygı veya genel kaygı gibi mizaç özellikleriyle karakterize olmadığı belirtilmektedir (Alm, 2014). Genetik ve nörofizyoloji kekemeliğin altında yatan nedenler ile ilişkili görünürken, çevresel faktörler, mizaç ve konuşma talepleri çocuğun kekemeliğe tepkilerini etkileyebilir.

Pandemi dönemi ile tele-sağlık/rehabilitasyon uygulamaları Dil ve Konuşma Terapisi alanında daha çok önem kazanmıştır. Trans kadın ve erkeklerin ses rehabilitasyonunda ses terapisi önemli bir yer tutmaktadır. Total larenjektomili bireylerde koku rehabilitasyonu, ülkemizde oldukça az uygulanmaktadır. Ses kalitesinin frekans temelli ölçümler ile güvenilir şekilde belirlenmesi güncel literatürde önemli görülmektedir.

Ses kişinin kendisini ifade etmek için kullandığı önemli bir araçtır. Ses bozuklukları (yetişkin ve pediatrik) kişiler üzerinde olumsuz duygusal, psikolojik, sosyal ve hatta ekonomik etkilere neden olabilmektedir. Bu nedenle ses bozukluklarının doğasını anlamak, değerlendirmek ve ses bozukluğuna yönelik müdahale geliştirilmesini içeren çalışmalar yapılmalıdır. Ek olarak trans bireylerin uyum süreçlerinde seslerinde de cinsiyet kimlikleri ile uyumlu olacak şekilde seslerini değiştirmek isteyebilmektedir. Bu konuda yapılacak çalışmalar da trans bireylerin yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlayacaktır.

Dil ve konuşma terapisi alanı ülkemizde çok yeni gelişen bir alandır. Özellikle alt alanda verdiğimiz yutma bozuklukları, nörojenik dil bozuklukları ve edinilmiş dil bozuklukları

alanlarında çalışan dil ve konuşma terapisti sayısı da oldukça azdır. Bu alanların geliştirilmesi için daha fazla kaynak, eğitim ve istihdam sağlanması önemlidir.

Ülkemizde ve dünyada her geçen gün demanslı birey sayısı artmaktadır ve hem bakım verene hem hastaya hem de sağlık ekonomisine olumsuz etkisi olmaktadır. Bu yüzden demans gibi bilişsel iletişim bozukluklarının terapisi erken evreden itibaren verilmeli ki; hastaların prognoz hızı yavaşlatılabilsin yaşam kalitesi arttırılabilsin.